

Opgang, 24 augustus 2025

Teksten

1 – Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791): "Beatus vir qui timet Dominum", psalm 111 uit "Vesperae solennes de confessore", KV 339 (solisten SATB, en 4-stemmig koor) (Barbara Schlick; Elisabeth von Magnus; Paul Agnew; Matthijs Mesdag; Amsterdam Baroque Orchestra and Choir, o.l.v. Ton Koopman)

Deze psalm, het derde van de zes werken in deze verspermuziek, heeft het psalmnummer 111 meegekregen, omdat in de door hem gebruikte Vulgaat-tekst een groot deel van de psalmen één verschilt met het psalmboek in de protestantse bijbel.

Het is door Mozart gecomponeerd voor liturgisch gebruik in de kathedraal van Salzburg, mogelijk voor speciale zondagen op de heiligenkalender ('confessore', biechtvaders), hoewel die heiligen hier niet direct aan gekoppeld kunnen worden. Het was zijn laatste koorcompositie voor deze kathedraal.

De vertaling is de Herziene Statenvertaling.

Beatus vir qui timet Dominum in mandatis ejus volet nimis.

Potens in terra erit semen ejus, generatio rectorum benedicetur.

Gloria et divitiae in domo ejus et justitia ejus manet in saeculum saeculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis, misericors, et miserator, et justus.

Jucundus homo qui miseretur et commodat; disponet sermones suos in judicio quia in aeternum non commovebitur.

In memoria aeterna erit justus ab auditione mala non timebit.

Paratum cor ejus sperare in Domino, confirmatum est cor ejus, non commovebitur donec despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in saeculum saeculi cornu ejus exaltabitur in gloria.

Peccator videbit, et irascetur, dentibus suis fremet et tabescet desiderium peccatorum peribit.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto, sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum.

Welzalig de man die de HEERE vreest, die grote vreugde vindt in Zijn geboden.

Zijn nageslacht zal machtig zijn op aarde, het geslacht van de oprechten zal gezegend worden.

In zijn huis zal bezit en rijkdom zijn, zijn gerechtigheid houdt voor eeuwig stand.

Voor de oprechten gaat het licht op in de duisternis, Hij is genadig en barmhartig en rechtvaardig.

Goed gaat het een man die zich ontfermt en uitleent, hij behartigt zijn zaken volgens het recht.

Voorzeker, hij zal voor eeuwig niet wankelen, de rechtvaardige zal eeuwig in gedachtenis blijven.

Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen, zijn hart is standvastig, hij vertrouwt op de HEERE. Zijn hart wordt ondersteund, hij zal niet bevreesd zijn, totdat hij de val van zijn tegenstanders ziet.

Hij deelt mild uit, hij geeft aan de armen, pe zijn gerechtigheid houdt voor eeuwig stand, zijn hoorn zal met eer opgeheven worden.

De goddeloze zal het zien en toornig worden, knarsetandend zal hij wegteren. Wat de goddelozen verlangen, zal vergaan.

Eer aan de Vader, en de Zoon, en de Heilige Geest, nu, en altijd, en in de eeuwen der eeuwen.

2 – Claude Goudimel (c.1514-1572): "Psalm 112 uit het Geneefs Psalter" (Ernst Stoltz, viool en barokgitaar)

Een instrumentale uitvoering van de zetting van Goudimel van deze psalm en een variatie daarop. De melodie ('cantus firmus') is in de zettingen van Goudimel in de tenor-partij (hier de viool), waardoor er twee bovenstemmen klinken. Pas in later eeuwen zijn er zettingen in druk verschenen waarbij de tenor- en sopraan-partijen zijn verwisseld, waardoor de melodie daarna in de sopraan te horen is.

Vervolg op pagina 2

3 – Johann Michael Haydn (1737-1806): "Beatus vir qui timet Dominum", MH 398 (a 4) (Da Camera Singers and Chamber Orchestra, o.l.v. John Brough)

Michael Haydn gebruikt voor zijn compositie driemaal de eerste drie verzen van de psalm.

Beatus vir qui timet Dominum in mandatis ejus volet
nimis.
Potens in terra erit semen ejus, generatio rectorum
benedicetur.
Gloria et divitiae in domo ejus et justitia ejus manet
in saeculum saeculi.

Welzalig de man die de HEERE vreest, die grote
vreugde vindt in Zijn geboden.
Zijn nageslacht zal machtig zijn op aarde, het
geslacht van de oprechten zal gezegend worden.
In zijn huis zal bezit en rijkdom zijn, zijn
gerechtigheid houdt voor eeuwig stand.

4 – Jan Pietersz. Sweelinck (1561-1621): "O bienheureuse la personne", SwWV 112 (a 5) (Gesualdo Consort Amsterdam, o.l.v. Harry van der Kamp)

Sweelinck's vijfstemmige zetting van de eerste twee verzen van de psalm verscheen in 1621 in *Psaume de David*, Livre 4, no. 10. De tekst is van Théodore de Bèze (Theodorus Beza), een leerling van Johannes Calvijn.

O bienheureuse la personne qui craint l'Eternel, et
s'addonne du tout a sa loy tres-entiere.
Sa rac' en terre sera forte car Dieu benit en toute
sorte des bons la race droiturière.

Welzalig de man die de HEERE vreest, die grote
vreugde vindt in Zijn geboden.
Zijn nageslacht zal machtig zijn op aarde, het
geslacht van de oprechten zal gezegend worden.

5 – Miguel de Yoldi (c.1634-1674): "Beatus vir qui timet Dominum" (Odhecaton, o.l.v. Paolo da Col)

Miguel de Yoldi werd geboren in Navarra, maar heeft een groot deel van zijn leven gewoond en gewerkt in Las Palmas de Gran Canaria. Een groot deel van de Yoldi's werk is bewaard gebleven in de kathedraal van de Canarische Eilanden, waar hij een musicale traditie voortzette die is begonnen door Manuel Tavares.

Voor de tekst, zie Mozart hierboven.

6 – Claudio Monteverdi (1567-1643): "Beatus vir qui timet Dominum", uit "Selva morale e spirituale", SV 268 (a 6) (Vox Luminis, o.l.v. Lionel Meunier; Capriccio Stravagante Renaissance Orchestra, o.l.v. Skip Sempé)

'Selva morale e spirituale' is de (afgekorte) titel van een verzameling morele en geestelijke muziekstukken (een 'moreel en spiritueel woud') die Monteverdi in 1640 en 1641 in Venetië publiceerde. Het is een keuze die hij maakte uit eerder verschenen werk sinds de publicatie van de 'Mariavespers' in 1610. Het wordt wel beschouwd als zijn testament van zijn kerkmuziek, samengesteld toen hij al 74 jaar oud was.

Voor de tekst, zie Mozart hierboven.